

ดิยะฮฺ (สินไหมชดเชย) สำหรับการทำความร้ายร่างกายที่ไม่ถึงขั้นเสียชีวิต

﴿الدية فيما دون النفس﴾

[ไทย – Thai – تايلاندي]

มุหัมมัด บิน อิบรอฮีม อัตตุวัยญีรีย

แปลโดย : สุกรี นूर จงรักสัตย์

ผู้ตรวจทาน : อัสนัน นิยมเดชา

ที่มา : หนังสือมุคตะศ็อร อัลฟิถิล อิสลามีย

2010 - 1431

islamhouse.com

﴿الدية فيما دون النفس﴾

« باللغة التايلاندية »

الشيخ محمد بن إبراهيم التويجري

ترجمة: شكري نور

مراجعة: عصران إبراهيم

مصدر: كتاب مختصر الفقه الإسلامي

2010 - 1431

islamhouse.com

ดิยะฮ์ (สินไหมชดเชย) สำหรับการทำร้ายร่างกายที่ไม่ถึงขั้นเสียชีวิต

- ในกรณีที่มีการทำร้ายร่างกายไม่ถึงขั้นเสียชีวิตโดยเจตนาและไตร่ตรองไว้ก่อน ผู้กระทำจะต้องรับโทษกิศอศ(การลงโทษตามรูปแบบและลักษณะการทำร้ายนั้นๆ) แต่หากเป็นการกระทำที่ไม่เจตนาที่ไม่ต้องรับโทษกิศอศแต่จะต้องจ่ายดิยะฮ์แทน

ประเภทของดิยะฮ์สำหรับการทำร้ายร่างกายไม่ถึงชีวิต

ดิยะฮ์ของอวัยวะร่างกายหรือบาดแผลที่ถูกทำร้าย แบ่งออกเป็นสามประเภท คือ

ประเภทที่หนึ่ง ดิยะฮ์ของอวัยวะหรือการเสียประโยชน์การใช้งานของอวัยวะดังกล่าว มีดังนี้

1. จะต้องจ่ายดิยะฮ์เต็มอัตรา (คือ อูฐหนึ่งร้อยตัวหรือทองคำหนึ่งพันดีนาร์-ผู้แปล) สำหรับการทำร้ายอวัยวะที่มีส่วนเดียวในร่างกาย เช่น การทำร้ายจมูก ลิ้น อวัยวะเพศ คาง ตลอดจนจนการทำให้อวัยวะตาบอด ไม่สามารถพูดได้ เสียสติ ผิดหนัง หรือหลังพิการ เป็นต้น

2. จะต้องจ่ายดิยะฮ์ครึ่งอัตราสำหรับการทำร้ายอวัยวะที่มีสองส่วนในร่างกาย เช่น ตา ฝีปาก ลูกอัณฑะ มือ เท้า หนวดเครา ก้น แคมอวัยวะเพศสตรี หรือหน้าอก เป็นต้น ซึ่งการทำร้ายอวัยวะดังกล่าวหนึ่งข้างจะต้องจ่ายครึ่งอัตราและหากทำร้ายทั้งสองข้างก็ต้องจ่ายเต็มอัตรา

ถ้าทำให้เสียประโยชน์หนึ่งข้าง จะต้องจ่ายครึ่งอัตรา และถ้าเสียประโยชน์ทั้งสองข้าง จะต้องจ่ายเต็มอัตรา ส่วนการทำร้ายดวงตาที่พิการแต่สามารถใช้งานได้ก็จำเป็นต้องจ่ายเต็มอัตรา เช่นเดียวกัน

3. อวัยวะของร่างกายที่มีสี่ส่วน เช่น ขนตา แต่ละส่วนจะต้องจ่ายดิยะฮ์หนึ่งส่วนสี่ และหากสูญเสียทั้งหมดก็ต้องจ่ายเต็มอัตรา

4. อวัยวะในร่างกายที่มีสิบส่วน เช่น นิ้วมือ หรือนิ้วเท้า จะต้องจ่ายดิยะฮ์หนึ่งส่วนสิบต่อการสูญเสียหนึ่งส่วนและหากสูญเสียทั้งหมดก็ต้องจ่ายเต็มอัตรา ส่วนในกรณีที่สูญเสียปลายนิ้ว จะต้องจ่ายหนึ่งส่วนสามของดิยะฮ์นิ้ว แต่สำหรับปลายนิ้วโป้งจะต้องจ่ายครึ่งดิยะฮ์ แต่ถ้าทำให้นิ้วหนึ่งนิ้วใดเสียประโยชน์การใช้งาน ก็ต้องจ่ายหนึ่งส่วนสิบของดิยะฮ์ และถ้าทำให้นิ้วทั้งหมดเสียประโยชน์การใช้งานไป จะต้องจ่ายดิยะฮ์เต็มอัตรา

5. ฟันของมนุษย์มีทั้งหมด 32 ซี่ ซึ่งการทำให้อวัยวะเสียแต่ละซี่นั้นจะต้องจ่ายดิยะฮ์เป็นอูฐห้าตัว

- วาญิบจะต้องจ่ายดิยะฮ์เต็มอัตราต่อการทำให้สูญเสียซึ่งประเภทใดประเภทหนึ่งของชน

ตามร่างกายทั้งสี่ประเภท คือ เส้นผม ขนคิ้ว ขนจอน และขนบริเวณตา โดยคิ้วแต่ละข้าง จะต้องจ่ายครึ่งดियะฮุ ส่วนขนตาและละจุดนั้นจะต้องจ่ายหนึ่งส่วนของดियะฮุ

- ส่วนในกรณีของมือที่เป็นอัมพฤติ ดวงตาที่มองไม่เห็น หรือฟันที่ดำ ดियะฮุของอวัยวะแต่ละส่วนนี้คือหนึ่งส่วนสามของดियะฮุอวัยวะส่วนนั้น

ประเภทที่สอง ดियะฮุของบาดแผลที่ใบหน้า (ซัจญะฮุ) หรือบาดแผลทั่วไป (ญุรุษ)

ซัจญะฮุ คือ ชื่อเรียกเฉพาะสำหรับบาดแผลที่ศีรษะและใบหน้า ซึ่งมีบาดแผลสิบประเภทด้วยกัน โดยห้าประเภทในจำนวนดังกล่าวต้องวินิจฉัยค่าดियะฮุ และอีกห้าประเภทมีกำหนดไว้แล้วตามบัญญัติดियะฮุ ซึ่งห้าประเภทที่ต้องวินิจฉัยค่าดियะฮุนั้นมีดังนี้

1. อัล-หริเศาะฮุ คือ บาดแผลที่บาดผิวหนังแต่ไม่มีเลือดไหล
2. อัล-บาชิละฮุ คือ บาดแผลที่มีเลือดไหลเพียงเล็กน้อย
3. อัล-บารูอะฮุ คือ บาดแผลที่ขีดข่วนผิวหนัง
4. อัล-มุตะลาหิมะฮุ คือ บาดแผลที่ฉีกขาดลึกลงไปเนื้อ
5. อัล-ซัมหีก คือ บาดแผลที่มีรอยฉีกขาดเหวอะหวะแต่ไม่ลึกถึงกระดูก

บาดแผลห้าประเภทข้างต้นนี้ไม่มีอัตราดियะฮุกำหนดไว้อย่างชัดเจน หากต้องใช้การวินิจฉัยและประเมินค่าซึ่งวิธีการวินิจฉัยและประเมินค่าก็คือ ให้ประเมินว่าหากผู้เสียหายเป็นทาสที่ไม่ได้โดนทำร้ายร่างกายเขาจะมีค่าตัวเท่าไร จากนั้นให้ประเมินว่าถ้าหากทาสคนนั้นมีบาดแผลจากการถูกทำร้ายร่างกายและรักษาหายแล้ว ราคาตัวเขาจะเหลือเท่าไร ส่วนต่างราคาตัวเป็นเท่าไรก็ให้คิดเทียบสัดส่วนกับอัตราดियะฮุ จะได้ค่าชดเชยที่เขาพึงได้รับ

ทั้งนี้ ให้อยู่ในการพิจารณาของผู้พิพากษา โดยพิจารณาถึงการได้รับความอัปยศณ์ การได้รับความเสียหายและการได้รับความเจ็บปวดเป็นสำคัญ

บาดแผลห้าประเภทตามบทบัญญัติ

1. อัล-มุฎิหะฮุ คือ บาดแผลที่ฉีกขาดถึงกระดูกและมองเห็นกระดูกอย่างชัดเจน ซึ่งอัตราดियะฮุในกรณีนี้คืออูฐห้าตัว
2. อัล-ฮาซิมะฮุ คือ บาดแผลที่ทำให้กระดูกแตกหัก ซึ่งอัตราดियะฮุในกรณีนี้คือ อูฐสิบตัว
3. อัล-มุนักกิละฮุ คือบาดแผลที่ทำให้กระดูกแตกหักและหลุดออกมา มีอัตราดियะฮุเป็นอูฐสิบห้าตัว

4. อัลด-มะฆุมะฮฺ คือบาดแผลที่ฉีกขาดถึงเปลือกหุ้มกะโหลก ซึ่งค่าดิยะฮฺของมันคือหนึ่งส่วนสามจากอัตราเต็ม
5. อัลด-ดามิเฆาะฮฺ คือบาดแผลที่กะเทาะเปลือกหุ้มกะโหลก ซึ่งค่าดิยะฮฺของมันคือหนึ่งส่วนสามจากอัตราเต็มเช่นกัน

สำหรับบาดแผลในส่วนอื่น ๆ ของร่างกายนั้น หากฉีกขาดลึกถึงภายใน ดิยะฮฺของมันคือหนึ่งส่วนสามจากอัตราเต็ม แต่หากไม่ลึกถึงภายใน ดิยะฮฺของมันขึ้นอยู่กับการวินิจฉัย

- อัลด-ญฺอาอิฟะฮฺ คือบาดแผลที่ลึกถึงส่วนในของท้อง หลัง หน้าอก ลำคอ หรือส่วนที่คล้ายคลึงกันกับสิ่งเหล่านี้ ซึ่งดิยะฮฺของมันคือหนึ่งส่วนสามจากอัตราเต็ม

ประเภทที่สาม ดิยะฮฺของกระดูกที่แตกหัก

จะต้องจ่ายดิยะฮฺในกรณีที่ทำให้กระดูกแตกหัก ดังอัตราต่อไปนี้

- กระดูกซี่โครง เมื่อแตกหักแล้วฟื้นตามเดิมจะต้องจ่ายอูฐหนึ่งตัว
- กระดูกไหปลาร้าหนึ่งข้าง เมื่อแตกหักแล้วหายเป็นปกติจะต้องจ่ายอูฐหนึ่งตัว หากแตกหักสองข้างก็จะจ่ายจ่ายอูฐสองตัว
- แขน ไหล่ ขาอ่อน หรือแข้ง เมื่อแตกหักแล้วหายเป็นปกติจะต้องจ่ายอูฐสองตัว
- หากกระดูกต่าง ๆ ข้างต้นไม่หายเป็นปกติ ค่าดิยะฮฺจะขึ้นอยู่กับการวินิจฉัย
- ส่วนกรณีกระดูกสันหลังนั้นหากแตกหักและไม่หายเป็นปกติก็ต้องจ่ายดิยะฮฺเต็มอัตราเช่นกัน
- ส่วนกระดูกอื่น ๆ นอกจากที่กล่าวมานี้จะไม่มีอัตราดิยะฮฺที่แน่นอน แต่ขึ้นอยู่กับการวินิจฉัย
- หากผู้เสียหายขอให้ผู้กระทำผิดชดใช้ค่ารักษาพยาบาลแทนค่าดิยะฮฺ เช่นนี้ไม่อนุญาตให้ผู้กระทำผิดทำตามคำขอดังกล่าว ที่จำเป็นสำหรับเขาคือชดใช้ตามอัตราดิยะฮฺที่ศาสนาบัญญัติไว้ ไม่ว่าจะมากหรือน้อย ดังนั้นผู้เสียหายจึงต้องพอใจและยอมรับบัญญัติของอัลลอฮฺและเราะซูลของพระองค์

ทั้งนี้ บัญญัติต่างๆ เกี่ยวกับดิยะฮฺที่ได้กล่าวมานี้ ได้อ้างจากคำรายงานของอุมู บักรุ บิน มุหัมมัด บิน อัมรุ บิน หัซมฺ ที่อ้างอิงจากปู่ผ่านคำบอกเล่าของพ่อของเขาว่า ท่านนบีมุหัมมัด - ศ็อลลัลลอฮุ อะลัยฮิ วะสัลลัม- ได้ส่งหนังสือแก่ชาวเมืองเยเมนที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นบท

บั้งคับ (อัล-ฟะรออิด) สิ่งที่เป็นบทสนับสนุนและส่งเสริม (อัล-สุนัน) และอัตราค่าดียะฮฺ ซึ่งระบุว่า

«... وَأَنَّ فِي النَّفْسِ الدِّيَّةَ مِائَةً مِنَ الْإِبِلِ، وَفِي الْأَنْفِ إِذَا أُوعِبَ جَدْعُهُ الدِّيَّةُ، وَفِي اللِّسَانِ الدِّيَّةُ، وَفِي الشَّفَتَيْنِ الدِّيَّةُ، وَفِي الْبَيْضَتَيْنِ الدِّيَّةُ، وَفِي الذَّكْرِ الدِّيَّةُ، وَفِي الصُّلْبِ الدِّيَّةُ، وَفِي الْعَيْنَيْنِ الدِّيَّةُ، وَفِي الرَّجْلِ الْوَاحِدَةِ نِصْفُ الدِّيَّةِ، وَفِي الْمَأْمُومَةِ ثُلُثُ الدِّيَّةِ، وَفِي الْجَائِفَةِ ثُلُثُ الدِّيَّةِ، وَفِي الْمُنْقَلَةِ خَمْسَ عَشْرَةَ مِنَ الْإِبِلِ.

وَفِي كُلِّ أَصْبُعٍ مِنْ أَصَابِعِ الْيَدِ وَالرَّجْلِ عَشْرٌ مِنَ الْإِبِلِ، وَفِي السِّنِّ خَمْسٌ مِنَ الْإِبِلِ، وَفِي الْمَوْضِحَةِ خَمْسٌ مِنَ الْإِبِلِ، وَأَنَّ الرَّجْلَ يُقْتَلُ بِالْمَرْأَةِ، وَعَلَى أَهْلِ الذَّهَبِ أَلْفٌ دِينَارٍ». أخرجہ النسائي والدارمي

ความว่า "ในการทำให้ผู้อื่นเสียชีวิตโดยไม่เจตนา นั้นจะต้องจ่ายดียะฮฺเป็นอูฐหนึ่งร้อยตัว การทำให้จมูกเสียหายจนอัปลักษณ์จะต้องจ่ายดียะฮฺ (เต็มอัตรา) การทำให้ลิ้นเสียหายจะต้องจ่ายดียะฮฺ (เต็มอัตรา) การทำริมฝีปากทั้งสองข้างเสียหายจะต้องจ่ายดียะฮฺ (เต็มอัตรา) การทำให้อวัยวะทั้งสองข้างเสียหายจะต้องจ่ายดียะฮฺ (เต็มอัตรา) การทำให้อวัยวะเพศชายเสียหายจะต้องจ่ายดียะฮฺ (เต็มอัตรา) การทำให้กระดูกสันหลังเสียหายจะต้องจ่ายดียะฮฺ (เต็มอัตรา) การทำให้ดวงตาทั้งสองข้างเสียหายจะต้องจ่ายดียะฮฺ (เต็มอัตรา) การทำให้ขาข้างหนึ่งเสียหายจะต้องจ่ายดียะฮฺครึ่งอัตรา การทำให้เปลือกกะโหลกฉีกขาดจะต้องจ่ายหนึ่งส่วนสามของดียะฮฺ การทำให้เกิดบาดแผลทะลุถึงในท้องจะต้องจ่ายหนึ่งส่วนสามของดียะฮฺ การทำให้กระดูกแตกหักและหลุดออกมาจะต้องจ่ายอูฐสิบห้าตัว

การทำให้นิ้วมือหรือนิ้วเท้าแตกหักจะต้องจ่ายอูฐสิบตัวต่อหนึ่งนิ้ว การทำให้เกิดบาดแผลฉีกขาดจนมองเห็นกระดูกจะต้องจ่ายอูฐห้าตัว ผู้ชายจะต้องถูกประหารชีวิตเพราะฆ่าผู้หญิง และค่าของดียะฮฺสำหรับผู้ที่ใช้ทองคำเป็นหลักคือหนึ่งพันดีนาร์ (เศาะฮี้หฺ รายงานโดย อัน-นะสาอีฮฺ หมายเลข 4853 และอัลดาริมียฺ หมายเลข 2277 ดู อีรวาอูล์เราะลีล หมายเลข 2212 และนัศบุรเราะฮฺ หมายเลข 2/342)

อัตราดียะฮฺของผู้หญิง

ดียะฮฺของผู้หญิงเมื่อถูกฆ่าโดยไม่เจตนาคือครึ่งหนึ่งของดียะฮฺผู้ชาย เช่นเดียวกันกับดียะฮฺของอวัยวะ หรือบาดแผลต่าง ๆ ของนางจะมีจำนวนเป็นครึ่งหนึ่งของดียะฮฺและบาดแผลของผู้ชาย ดังที่มีหลักฐานอ้างอิงจากรายงานของซุรียฮฺว่า

عن شريح قال: أتاني عروة الباريُّ من عند عمرَ أن جراحاتِ الرجالِ
والنساءِ تستوي في السنِّ والموضحة، وما فوق ذلك فدية المرأة على
النصف من دية الرجل. أخرجه ابن أبي شيبة

ความว่า อุรวะฮฺ อัล-บาริกียฺ ซึ่งเป็นตัวแทนจากท่านอุมร์ได้มาบอกฉันว่าดियะฮฺ
ของบาดแผลผู้ชายและผู้หญิงนั้นเสมอเท่ากันในกรณีการแตกหักของฟันและ
บาดแผลที่มองเห็นกระดูก ส่วนที่เกินไปกว่านั้น ดियะฮฺผู้หญิงจะเป็นครึ่งหนึ่ง
ของดियะฮฺผู้ชาย (เศาะฮี้หฺ รายงานานโดย อิบน์ อุบี ชัยบะฮฺ ในหนังสือ อัล-
มุศ็อนนัฟ หมายเลข 27487 ดู อีรวาฮฺลเศาะลีล หมายเลข 2250)